

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
PRÁVNICKÁ FAKULTA

Mgr. Slavomíra Henčeková

**Prečo neplatí „čas sú peniaze“ absolútne
(podmienky priznania nemajetkovej ujmy všeobecnými súdmi
za priet'ahy v súdnom konaní)**

Česko-slovenská študentská vedecká súťaž odborných prác
2013

Olomouc
2013

ABSTRAKT

HENČEKOVÁ, S.: Prečo neplatí „čas sú peniaze“ absolútne (podmienky priznania nemajetkovej ujmy všeobecnými súdmi za priet’ahy v súdnom konaní) (Česko-slovenská študentská vedecká súťaž odborných prác). Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta. Školiteľ: JUDr. Juraj Vačok, PhD. Olomouc: Právnická fakulta, 2013. 39 s.

Práca sa zaoberá špecifickým problémom priznania nemajetkovej ujmy za priet’ahy v súdnom konaní podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú orgánom verejnej moci v znení novely č. 412/2012 účinnej od 1.1.2013. Cieľom práce je vymedzenie podmienok, ktoré musí poškodený splniť, aby sa úspešne domohol svojho práva na náhradu nemajetkovej ujmy. Práca je rozdelená do troch kapitol. Prvá kapitola stručne načrtáva vnútroštátnu i zahraničnú právnu úpravu problematiky. Druhá kapitola, ktorá tvorí jadro práce, sa zaoberá postupne jednotlivými podmienkami priznania nemajetkovej ujmy za priet’ahy v súdnom konaní s akcentom na tie, ktoré spôsobujú v aplikačnej praxi nejednotnú interpretáciu a prostredníctvom domácej i zahraničnej judikatúry načrtáva možné riešenia aplikačných nezrovnalostí. Jadrom práce je posledná podkapitola druhej kapitoly zaoberajúca sa tým, či o priet’ahoch v konaní prináleží rozhodovať všeobecným súdom alebo ústavnému súdu. Tretia kapitola stručne navrhuje situáciu *de lege ferenda* v súvislosti s vlastným prieskumom autorky na základe informácií poskytnutých Ministerstvom spravodlivosti, Ústavným súdom a okresnými súdmi Slovenskej republiky, ktoré tvoria prílohy k práci.

Kľúčové slová: nemajetková ujma, priet’ahy, ústavný súd

ABSTRACT

HENČEKOVÁ, S.: Why does not apply „time is money“ absolute (the conditions of granting a non-pecuniary damage by the common courts for delays of the court`s proceeding) (Česko-slovenská študentská vedecká súťaž odborných prác). Univerzita Komenského in Bratislava, Faculty of Law. Trainer: JUDr. Juraj Vačok, PhD. Olomouc: Faculty of Law, 2013. 39 p.

This thesis deals with a specific problem of granting a non-pecuniary damage for the delays of court`s proceeding according to the Act No. 514/2003 Coll. on liability for damage caused by the state bodies as amended by the Act No. 412/2012 Coll. effective from 1.1.2013. The aim of the thesis is to determine the conditions, which must be satisfied by the injured party to successfully grant his right to non-pecuniary damage. The thesis is divided in three chapters. The first chapter briefly drafts the domestic and foreign laws regarding the problem. The second one builds the core of the thesis and deals step by step with the individual conditions of granting the non-pecuniary damage for the delays of the court`s proceeding emphasizing these which cause a non-uniform interpretation in praxis. By the domestic and foreign courts` decisions the possible solutions of an application un-uniformity are drafted. The very core of the thesis is the last subchapter of the second chapter concerning the issue, which body is entitled to grant the non-pecuniary damage – common courts or constitutional court? The third chapter proposes the situation *de lege ferenda* in connection with the research of the author according to the information provided by the Ministry of Justice, Constitutional Court and District Courts of the Slovak republic, which build the amendments of this thesis.

Key words: non-pecuniary damage, delays, constitutional court

OBSAH

ABSTRAKT	2
ABSTRACT	3
OBSAH	4
ÚVOD	5
1 PRÁVNA ÚPRAVA PROBLEMATIKY	6
1.1 PRÁVNA ÚPRAVA PLATNÁ V SLOVENSKEJ REPUBLIKE.....	6
1.2 PRÁVNA ÚPRAVA V NIEKTORÝCH EURÓPSKYCH ŠTÁTOCH.....	6
1.2.1 Česká republika.....	7
1.2.2 Nemecká spolková republika.....	7
2 PODMIENKY PRIZNANIA NEMAJETKOVEJ UJMY ZA PRIEŤAHY V KONANÍ	8
2.1. VŠEOBECNÉ PODMIENKY ZODPOVEDNOSTI ZA ŠKODU.....	8
2.1.1 Podmienka vzniku nemajetkovej ujmy.....	8
2.1.1.1 Podmienky vylučujúce priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch.....	9
2.1.2 Podmienka nesprávneho úradného postupu prieťahov v konaní.....	10
2.1.3 Podmienka príčinnej súvislosti.....	12
2.2 PODMIENKA PREDBEŽNÉHO PREROKOVANIA NÁROKU.....	14
2.3 PODMIENKA PREDCHÁDZAJÚCEHO ROZHODNUTIA STANOVENÁ NOVELOU ÚČINNOU OD 1.1.2013 A APLIKAČNOU PRAXOU.....	14
2.3.1 Sťažnosť na prieťahy v konaní.....	15
2.3.2 Rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti.....	16
3 NÁVRHY DE LEGE FERENDA V SÚVISLOSTI S VLASTNÝM PRIESKUMOM	22
ZÁVER	24
PREHĽAD POUŽITEJ LITERATÚRY	26
PRÍLOHA Č. 2 – INFORMÁCIE OD ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY	32
PRÍLOHA Č. 3 – INFORMÁCIE OD OKRESNÝCH SÚDOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY .	33
PRÍLOHA Č. 4 – INFORMÁCIE OD MINISTERSTVA SPRÁVODLIVOSTI ČESKEJ REPUBLIKY	36

ÚVOD

Čas sú peniaze, hovorí známe príslovie. V oblasti práva, ktoré nemožno vytrhnúť zo spoločenského kontextu, sa toto príslovie premieta do práva na náhradu škody vzniknutej priet'ahmi v konaní. Tak by to aspoň spravodlivo malo byť. No prax je iná a výrok „čas sú peniaze“ v nej neplatí absolútne. Táto práca poukazuje na špecifický, úzko vymedzený problém (ne)priznávania nemajetkovej ujmy za priet'ahy v súdnom konaní všeobecnými súdmi v Slovenskej republike a túto právnu úpravu porovnáva s právnou úpravou v Českej a v Nemeckej spolkovej republike.

Jej cieľom je vymedzenie podmienok, ktoré by mal poškodený splniť, na úspešné uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za priet'ahy v súdnom konaní vychádzajúc z platnej právnej úpravy, ktorej základ tvorí zákon č. 514/2003 o zodpovednosti za škodu spôsobenú orgánom verejnej moci v znení novely účinnej od 1.1.2013. Takto vymedzené teoretické podmienky konfrontuje s aplikačnou praxou a pri úvahách *de lege ferenda* čerpá najmä z aplikačnej praxe českých súdov, ale aj právnej úpravy platnej v Nemecku, ako aj z rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva. Ťažiskom práce je argumentácia odôvodňujúca, prečo by o priet'ahoch v súdnom konaní mali primárne rozhodovať okresné sudy a nie ústavný súd, ako je uvedené v dôvodovej správe k novele zákona o zodpovednosti za škodu a zaužívané aplikačnou praxou.

Dôvod výberu práce na túto tému bolo narazenie na daný problém v praxi pri konkrétnom prípade konkrétnych ľudí, ktorí utrpeli ujmu na svojich právach a jej náhrady sa nemohli domôcť. Práve uvedomenie si nezrovnalostí v zákone o zodpovednosti za škodu, a teda nespravodlivosti ním spôsobovanej, ktorú ešte prehlbila novela, bolo podnetom k hlbšiemu skúmaniu danej problematiky. Nejde tu len o teoretický problém, ale o dôsledky takejto právnej úpravy na reálne postavenie reálnych ľudí s reálnymi právami, ktoré boli porušené.

Stav skúmania danej problematiky nie je v súčasnosti dostatočný. Chýba nielen širšej verejnosti prístupný komentár k slovenskému zákonu o zodpovednosti za škodu, ale aj iná literatúra monografického charakteru, nedostatok je aj v podobe odborných článkov. Tie pochádzajú zväčša z Českej republiky, kde je zákon o zodpovednosti za škodu síce podobný, ale najmä v znení novely toho slovenského sa podobnosť stále viac vytráca. Navyše ide o články zamerané všeobecne na zodpovednosť za škodu, nie na špecifikovanie nemateriálnej ujmy a už vôbec nie konkrétne za priet'ahy výslovne v súdnom konaní. Táto práca má za ambíciu dopomôcť k vytvoreniu podkladu pre ďalšiu odbornú diskusiu na túto tému. Ambíciou práce je taktiež dokázať, že teoretické poznatky sú aplikovateľné v praxi a pre prax veľmi prínosné.

Na tomto mieste by som sa rada poďakovala konzultantovi tejto práce, JUDr. Jurajovi Vačokovi, PhD., za usmernenie, odborné pripomienky, ale najmä motivovanie k spracovaniu danej problematiky.

1 Právna úprava problematiky

Za účelom uvedenia do skúmanej problematiky považujeme v úvode za nevyhnutné vymedzenie právnej úpravy, z ktorej bude práca vychádzať. Pôjde nielen o súčasne platnú a účinnú úpravu v Slovenskej republike (ďalej aj „SR“), ale aj úpravu na európskej úrovni a taktiež podobnú úpravu v niektorých európskych štátoch, ktorá bude v ďalšom texte slúžiť na interpretáciu jednou z nadštandardných metód interpretácie - komparatívnou metódou.

1.1 Právna úprava platná v Slovenskej republike

Právna úprava platná v SR má základ v **ústave**, konkrétne v **čl. 46 ods. 3**, ktorý ustanovuje, že „každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.“¹ Zároveň je v tom istom článku v ods. 4 uvedené, že „podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon.“

Týmto zákonom je **zákon č. 514/2003 Z. z.** o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu“) s poslednou novelou účinnou od 1.1.2013 č. 412/2012 Z. z. (ďalej aj „novela“).

Ochrana na medzinárodnej úrovni je zabezpečená prostredníctvom **Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd** (ďalej len „Dohovor“), ktorého signatárom je aj SR. Pre túto prácu sú rozhodujúce najmä **článok 6 ods. 1²** a **článok 13³**. Dodržiavanie Dohovoru zabezpečuje a spory z neho vznikajúce rozhoduje Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v Štrasburgu.

1.2 Právna úprava v niektorých európskych štátoch

Z dôvodu príbuznosti právnych poriadkov, ich vzájomného ovplyvňovania, blízkosti geografickej polohy, prepojenosti historického vývoja, spoločného členstva v Európskej únii (ďalej len „EÚ“), pre účely komparácie právnych úprav za účelom nájdenia najideálnejšieho riešenia eliminovaním nedostatkov a vyzdvihnutím pozitív, sme sa rozhodli o začlenenie právnej úpravy Českej republiky (ďalej aj „ČR“) a Nemeckej spolkovej republiky (ďalej aj „Nemecka“) do tejto práce.

¹ Ústava SR č. 460/1992 Zb.; všetky slovenské zákony sú dostupné na www.jaspi.justice.gov.sk (stav k 30.8.2013)

² Konkrétne ide o čl. 6 ods. 1, prvá veta a z nej časť, ktorá ustanovuje, že „každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom“

³ „Každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, má právo na účinný opravný prostriedok pred vnútroštátnym orgánom bez ohľadu na to, že porušenie spôsobili osoby pri plnení ich úradných povinností.“

1.2.1 Česká republika

V ČR je právní úprava najviac podobná tej slovenskej, predstavuje ju **zákon č. 82/1998 Sb o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem** a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) s poslednou novelou predstavujúcou zákon č. 396/2012 Sb.

1.2.2 Nemecká spolková republika

Na rozdiel od ČR je právní úprava priznávania nemajetkovej (ďalej aj „nemateriálnej“) ujmy za preťahy v konaní v Nemecku značne odlišná. Bude nám však v ďalšom texte slúžiť ako jeden z príkladov pre návrh na novelizáciu slovenskej právnej úpravy.

Právní úprava v Nemecku vychádza zo zákona prijatého 24.11.2011 s originálnym názvom **Gesetz über den Rechtsschutz bei überlangen Gerichtsverfahren und strafrechtlichen Ermittlungsverfahren**,⁴ ktorý novelizoval niekoľko nemeckých zákonov upravujúcich civilné, trestné konanie, konanie pred všeobecnými súdmi, pred ústavným súdom atď. Nejde teda o ucelenú úpravu ako v slovenskom, či českom právnom poriadku, ale o novelizáciu jednotlivých procesných predpisov.

Zároveň je potrebné dodať, že aj pre ČR, aj pre Nemecko je rovnako ako pre SR záväzný aj Dohovor, keďže sú jeho signatármi.

⁴ Tento i iné nemecké zákony sú dostupné na www.gesetze-im-internet.de (stav k 30.8.2013)

2 Podmienky priznania nemajetkovej ujmy za priet'ahy v konaní

Cieľ tejto práce možno zhrnúť do nájdania odpovede na nasledujúcu otázku: **Čo všetko musí fyzická či právnická osoba, ktorá sa dožaduje náhrady nemajetkovej ujmy v dôsledku priet'ahov v súdnom konaní, pre jej priznanie splniť?** Podmienky priznania nemajetkovej ujmy za priet'ahy v súdnom konaní si rozoberiem krok za krokom s akcentom najmä na tie nejednoznačné, ktoré spôsobujú v aplikačnej praxi problémy a nejednotné posudzovanie.

2.1. Všeobecné podmienky zodpovednosti za škodu

Základné podmienky priznania nemajetkovej ujmy za priet'ahy v súdnom konaní, ktoré vyplývajú z § 3 zákona o zodpovednosti za škodu, ale aj všeobecne z inštitútu zodpovednosti v občianskom práve (slovenskom i českom),⁵ sú:

- 1) škoda – v našom prípade **nemajetková ujma**,
- 2) **spôsobenie nemajetkovej ujmy** orgánom verejnej moci pri výkone verejnej moci – v našom prípade súdom nesprávnym úradným postupom – **priet'ahmi v konaní**,
- 3) **príčinná súvislosť medzi nemajetkovou ujmou a priet'ahmi v konaní**.

2.1.1 Podmienka vzniku nemajetkovej ujmy

Zákon o zodpovednosti za škodu pojem škody bližšie nešpecifikuje. Analogicky sa tu preto uplatnia teoretické východiská vlastné pre občiansko-právnu zodpovednosť podľa Občianskeho zákonníka.⁶ Podľa § 17 zákona o zodpovednosti za škodu sa uhrádza skutočná škoda a ušlý zisk. Pre túto prácu je dôležitý najmä ods. 2 tohto paragrafu, ktorý ustanovuje: „ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú [...] nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak.“ Nemajetkovú ujmu možno definovať v kontexte s touto prácou ako „škodu morálnu, ideálnu, imateriálnu, za ktorú náleží poškodenému peňažná – materiálna – satisfakcia (odškodnenie). Táto nemajetková ujma môže byť jednak už obsiahnutá v škode na zdraví (napr. bolesť, zníženie spoločenského uplatnenia), jednak môže vyplývať z porušenia práva, typicky práva na vydanie rozhodnutia v primeranej lehote (čl. 6 ods. 1 Dohovoru). I keď sa nemajetková ujma vymedzuje vedľa škody ako takej (t.j. vedľa škody hmotnej), vzťahujú sa na ňu ustanovenia zákona o zodpovednosti za škodu v plnom rozsahu.“⁷

⁵ Lazar, J. a kol.: *Občianske právo hmotné 2*. Bratislava: IURA EDITION, 2010, s. 309 a nasl.; pozri aj Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 5 Cdo 126/2009

⁶ Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov - § 442 ods. 1 v SR a analogicky aj v ČR v zákone č. 40/1964 Sb. Občianský zákoník s účinnosťou do 1.1.2014; pozri aj VOJTEK, P.: *Odpovednosť za škodu pri výkone verejnej moci: Komentár*. Praha, C. H. Beck, 2005, s. 28.

⁷ Vojtek, P.: *Odpovednosť státu za škodu při činnosti justice v České republice*. In *Jurisprudence* 5/2011, s. 38

V súvislosti s priet'ahmi v konaní je rozhodujúci rozsudok ESLP,⁸ ktorý si osvojil v plnom rozsahu Ústavný súd ČR (ďalej aj „ÚS ČR“). Ústavný súd SR (ďalej aj „ÚS SR“) zmieňuje tento rozsudok podľa dostupného internetového vyhľadávania⁹ dokopy päťkrát, aj to ani raz v súvislosti s definovaním nemajetkovej ujmy za priet'ahy v konaní. V tomto rozsudku ESLP bolo totiž stanovené, že pokiaľ ide o nemajetkovú ujmu za priet'ahy v súdnom konaní, uplatní sa pevná, ale vyvrátiteľná domnienka, že neprimeraná dĺžka konania takúto nemajetkovú ujmu sťažovateľovi spôsobila, bez toho, aby v tomto smere musel predkladať akékoľvek dôkazy.¹⁰ Existencia tejto domnienky je vyvodzovaná z iného predpokladu, a to, že účastník uplatňuje v konaní svoje práva v dobrej viere v správnosť svojich tvrdení, pričom bezdôvodné oddiaľovanie rozhodnutia pre neho znamená pretrvávajúcu neistotu plynúcej zo samotnej možnosti, že o jeho nároku bude rozhodnuté inak.¹¹ To znamená, že **v súdnom konaní vzniká nárok na nemajetkovú ujmu už len tým, že došlo k priet'ahom v tomto konaní**, nie je potrebné preukazovať porušenie iných práv.¹² V dôsledku priet'ahov v konaní môže dôjsť aj k ujme na ďalších právach. Absencia ich porušenia však neznamená, že nedošlo ani k porušeniu práva na konanie bez zbytočných priet'ahov a teda, že nedošlo k vzniku nemajetkovej ujmy. Keďže ide o vyvrátiteľnú domnienku, neplatí absolútne, neuplatní sa, ak dĺžka konania spôsobuje len nepatrnú, či dokonca žiadnu morálnu ujmu alebo ak bude vyvrátené iným spôsobom, ktorý musí byť predovšetkým dostatočne zdôvodnený. Požiadavka dostatočného zdôvodnenia záveru, že v konkrétnom prípade neprimeraná dĺžka konania nespôsobila nemajetkovú ujmu, kladie o to prísnejšie nároky na sudy už vzhľadom k tomu, že ide i podľa ESLP o domnienku „silnú“, „pevnú“ („strong“). Inými slovami, len vo výnimočných prípadoch priet'ahy v konaní nemateriálnu ujmu nespôsobia.¹³ ÚS SR si takýto výklad, žiaľ, neosvojil.

2.1.1.1 Podmienky vylučujúce priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch

Z § 17 vyplývajú ďalšie dve podmienky, ktoré vylučujú priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch. **Nemateriálna ujma sa neuhradí v peniazoch, ak:**

- a) samotné konštatovanie porušenia práva je dostatočným zadost'účením alebo**
- b) ak je nemajetkovú ujmu možné uspokojiť inak**

Ad a) To, či je samotné konštatovanie porušenia práva dostatočným zadost'účením, záleží na rozhodnutí súdu v konkrétnom prípade. Opäť by však nemalo ísť o ľubovôľu a takéto rozhodnutie súdu by malo byť riadne zdôvodnené. Často to tak ale nie je, dôkazom je

⁸ Rozsudok ESLP z 29.3.2006 Apicella v. Taliano, č. 64890/01

⁹ www.concourt.sk, vyhľadávaný text „Apicella“; na www.concourt.sk sú dostupné rozhodnutia ÚS SR (stav k 30.8.2013)

¹⁰ Pozri aj nálezy ÚS ČR IV.ÚS 1572/11, II. ÚS 862/10, I. ÚS 1536/11; nálezy ÚS ČR sú dostupné na www.nalus.usoud.cz (stav k 30.8.2013); taktiež dôvodovú správu k českému zákonu č. 160/2006 Sb.

¹¹ Nález ÚS ČR IV. ÚS 1572/11

¹² Pozri aj rozsudok Najvyššieho súdu (ďalej aj „NS“) ČR 30 Cdo 958/2009; rozhodnutia všeobecných súdov ČR sú dostupné na www.justice.cz (stav k 30.8.2013); rozhodnutia NS ČR na www.nsoud.cz (stav k 30.8.2013)

¹³ Nález ÚS ČR I.ÚS 1536/11

napríklad rozsudok Okresného súdu (ďalej aj „OS“) v Banskej Bystrici, ktorý sa uspokojil len so strohým konštatovaním o dostatočnosti takejto nápravy.¹⁴ Ak všeobecný súd rozhodne, že došlo k priet'ahom v súdnom konaní a že boli naplnené aj ostatné podmienky priznania nemajetkovej ujmy, no neprizná ju z dôvodu, že podľa neho postačuje samotné konštatovanie porušenia práva bez náležitého odôvodnenia (tak ako v zmienenom rozsudku OS Banská Bystrica), je to podľa nášho názoru ľubovôľa, ktorá oprávňuje po vyčerpaní prostriedkov nápravy na preskúmanie takéhoto rozhodnutia ÚS SR na základe ústavnej s'ťažnosti podľa čl. 127 ústavy.¹⁵

Ad b) **Vzniknutú nemateriálnu ujmu nemožno pri priet'ahoch v súdnom konaní, najmä, ak ide o konanie, ktoré už bolo skončené, nahradiť inak.** Je to preto, **lebo k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov už došlo a tento stav je de facto nenávratný.** Doslova nie je možné vrátiť čas. Preto pri priet'ahoch v skončenom konaní túto alternatívu automaticky vylučujeme. Pokiaľ ide o konanie, ktoré ešte nebolo skončené, prichádzala by do úvahy možnosť prikázania všeobecnému súdu ÚS SR na podklade ústavnej s'ťažnosti konať a vo veci rozhodnúť. Rozhodovaním o priet'ahoch v neskončenom súdnom konaní na podklade ústavnej s'ťažnosti sa budeme zaoberať na inom mieste.¹⁶

2.1.2 Podmienka nesprávneho úradného postupu priet'ahov v konaní

Nesprávny úradný postup je upravený v § 9, spadajú tu podľa ods. 1 **aj zbytočné priet'ahy v konaní.** Kritéria na posúdenie toho, či došlo k priet'ahom v konaní, sú jednotné tak v judikatúre ESLP, ako aj ÚS SR, ÚS ČR, i všeobecných súdov. Ide o tieto tri základné kritériá: právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Naplnenie týchto kritérií posudzuje súd s ohľadom na osobitosti konkrétneho prípadu, preto nebudeme tieto kritéria podrobnejšie rozoberať. Je potrebné však poznamenať, že o priet'ahy v konaní nepôjde vtedy, ak ich zaviniť sám účastník konania napríklad tým, že neposkytol súčinnosť alebo ak je vec natoľko zložitá, že je na rozhodnutie potrebný dlhší, ale primeraný čas.¹⁷ Vznik priet'ahov v konaní je zároveň

¹⁴ Rozsudok OS Banská Bystrica 17C/202/2009; rozhodnutia všeobecných súdov SR sú dostupné na www.jaspi.justice.gov.sk a na www.rozhodnutia.sk (stav k 30.8.2013); rozhodnutia NS SR na www.supcourt.sk (stav k 30.8.2013)

¹⁵ Samotné konštatovanie porušenia práva bolo považované za dostatočné napríklad aj v náleze ÚS SR IV. ÚS 107/05, v tomto prípade ale s náležitým odôvodnením: „Vzhľadom na okolnosti danej veci, najmä na to, že na celkovej dĺžke konania mal svoj výrazný podiel aj s'ťažovateľ, pretože sa na okresný súd opakovane obrátil námietkami, ktoré nespĺňali zákonom predpísané náležitosti, že v postupe okresného súdu bola zistená iba ojedinelá nečinnosť (čo inak nijako neospravedlňuje samotné zbytočné priet'ahy v konaní), ako aj vzhľadom na povahu napadnutej veci [...]“; z prehľadu judikatúry tak všeobecných, ako aj ÚS SR vyplýva, že samotné konštatovanie porušenia práva v konaní, v ktorom došlo k priet'ahom, je ojedinelé

¹⁶ Viď kapitola 2.3.2 Ad 2) tejto práce

¹⁷ Bližšie ku kritériám posudzovania priet'ahov v konaní pozri napríklad nálezy ÚS SR III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07, IV. ÚS 74/09

porušením zásady rýchlosti konania, ktorá vychádza z ústavy¹⁸ a je zakotvená tak v kódexe civilného procesného práva¹⁹, ako aj trestného procesného práva.²⁰ Nesprávnym úradným postupom nie je len nedodržanie lehôt, ktoré sú stanovené v príslušnom právnom predpise, ale môže ním byť aj „porušenie zásady rýchlosti súdneho konania, u ktorého nie je lehota pre rozhodnutie stanovená.“²¹ To znamená, že skutočnosť, že pre vykonanie určitého procesného úkonu zákon nepredpisuje lehotu, nezabavuje automaticky eventuálnej možnosti súdu dopustiť sa priesťahov pri vykonávaní takéhoto úkonu. Podľa ÚS ČR je priesťahom v konaní, a teda nesprávnym úradným postupom, aj nedodržanie interných predpisov orgánu verejnej moci pri rozhodovaní.²²

Z aplikačnej praxe súdov, najmä ústavných, však vyplýva, že **nie každý priesťah v konaní je porušením ústavy**. ÚS SR sa k tomuto vyjadril nasledovne:²³ „Nie každý priesťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.“²⁴ Pojem „zbytočné priesťahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. V prípade ak ústavný súd zistí, že postup všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými priesťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné priesťahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, návrh odmietne ako zjavne neopodstatnený.“²⁵ Vo všetkých menovaných uzneseniach ÚS SR návrh naozaj odmietol. Svoje odôvodnenie v tomto smere ďalej nerozvíjal. ÚS ČR k tomuto uvádza, že za zjavne neopodstatnenú sťažnosť považuje tú, ktorá „postráda ústavnú právnu dimenziu.“²⁶ Na rozdiel od ÚS SR, ÚS ČR nekončí svoje odôvodnenia na tomto mieste, ale ďalej rozvíja, čo rozumie pod ústavno-právnu dimenziou. Vo všeobecnosti sa pod ňou rozumie napríklad interpretačná ľubovôľa súdov, vybočenie zo všeobecne akceptovaného doktrínálneho chápania právnych inštitútov,²⁷ dezinterpretácia žalobného návrhu,²⁸ exces²⁹ alebo nezrozumiteľné, či racionálne neobhájiteľné odôvodnenie.³⁰ Vtedy je ÚS ČR oprávnený zasiahnuť do rozhodovacej právomoci všeobecných súdov, pretože dochádza k porušeniu ústavy. V iných prípadoch zásah do rozhodovacej právomoci všeobecných súdov odmieta.³¹

¹⁸ Čl. 48 ods. 2 Ústavy SR: „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priesťahov [...]“

¹⁹ Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok – napríklad §6

²⁰ Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok – napríklad § 2 ods. 7

²¹ Uznesenie NS ČR 25 Cdo 743/2002

²² Nález ÚS ČR IV. ÚS 146/01

²³ Uznesenie ÚS SR I. ÚS 392/2012

²⁴ Pozri aj uznesenia ÚS SR III. ÚS 199/02, I. ÚS 154/03, IV. ÚS 316/2012

²⁵ Pozri aj uznesenie ÚS SR I. ÚS 38/04, III. ÚS 24/04, III. ÚS 372/06, I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 154/03, IV. ÚS 147/04, IV. ÚS 221/05

²⁶ Uznesenie ÚS ČR III. ÚS 2049/12

²⁷ Oba v uznesení ÚS ČR IV. ÚS 3390/12

²⁸ Nález ÚS ČR IV. ÚS 2740/10

²⁹ Nález ÚS ČR I. ÚS 29/11

³⁰ Nález ÚS ČR III. ÚS 1320/10

³¹ Napríklad v náleze ÚS ČR II. ÚS 2159/11: „ÚS [...] konstatuje, že není součástí obecné soudní soustavy a nepřísluší mu právo dozoru nad rozhodovací činností obecných soudů. Do rozhodovací činnosti obecných soudů je Ústavní soud oprávněn zasáhnout pouze tehdy, byla-li pravomocným rozhodnutím těchto orgánů porušena ústavně zaručená základní práva nebo svobody.“

Na tomto mieste to uzavrieme vyslovením hypotézy, že nie každý priet'ah je porušením ústavy a teda nie o každom priet'ahu je oprávnený rozhodovať ÚS. Ale len na tomto mieste.³²

2.1.3 Podmienka príčinnej súvislosti

Podľa literatúry zaoberajúcej sa všeobecne zodpovednosťou za škodu spôsobenú orgánom verejnej moci, **ide o vzťah príčinnej súvislosti vtedy, ak vznikne škoda následkom nesprávneho úradného postupu, teda ak sú nesprávny úradný postup a škoda vo vzájomnom pomere príčiny a následku, t.j. ak je dokázané, že ak by nebolo nesprávneho úradného postupu, k vzniku škody by nedošlo.**³³ Táto definícia sa vzťahuje všeobecne na akýkoľvek nesprávny úradný postup a na akúkoľvek škodu, materiálnu či nemateriálnu. Pokiaľ ide výslovne o priet'ahy v konaní a nemateriálnu ujmu, v bode 1 sme si vysvetlili na rozsudku ESEP vo veci Apicella, ktorý je podporený aj konštantnou judikatúrou ÚS ČR, že v súdnom konaní vzniká nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za priet'ahy v konaní už len tým, že k daným priet'ahom došlo a nie je potrebné, aby v dôsledku priet'ahov boli porušené aj iné práva poškodeného. Práve v dôsledku tohto argumentu **máme zato, že v prípade dokázania priet'ahov v konaní je príčinná súvislosť medzi nimi a nemajetkovou ujmu daná automaticky a nie je potrebné, dokonca ani možné, ju ďalej skúmať.** Skúmať a rozhodovať môže súd jedine to, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní. **Rozhodovacia prax slovenských súdov to však vidí inak.**

K príčinnej súvislosti medzi nemajetkovou ujmu a priet'ahmi v konaní sa vyjadril napríklad OS Bratislava III (ďalej aj „OS BA III“).³⁴ Ide o prípad, v ktorom navrhovateľ žaloval Ministerstvo spravodlivosti SR okrem iného aj o nemajetkovú ujmu za priet'ahy v súdnom konaní spôsobené OS BA III. Priet'ahy v konaní pred OS BA III boli potvrdené predsedom tohto súdu na základe sťažnosti navrhovateľa, priet'ahy konštatoval aj predseda Krajského súdu (ďalej aj „KS“) v Bratislave. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy bol predbežne prerokovaný s Ministerstvom spravodlivosti (ďalej aj „MS“),³⁵ čiže bola splnená aj ďalšia podmienka, ktorú predpokladá zákon o zodpovednosti za škodu. Vznik priet'ahov podľa rozsudku „Apicella“ v kontexte predchádzajúceho výkladu automaticky odôvodňuje vznik nemajetkovej ujmy a vychádzajúc z hypotézy, že príčinnú súvislosť v prípade uplatňovania nemajetkovej ujmy nie je potrebné dokazovať, pretože sa automaticky predpokladá, nám zostáva preskúmať splnenie posledných dvoch podmienok: či nie je možné nemajetkovú ujmu nahradiť inak a či nepostačuje samotné konštatovanie porušenia práva. K týmto podmienkam sa však OS BA III ani nedostal, žalobu zamietol s odôvodnením, že „navrhovateľ v konaní nepreukázal existenciu príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom súdu a zmarením uspokojenia jeho pohľadávky.“ Toto bol jediný dôvod

³² Ďalej k tomuto pozri kapitolu 2.3.3 Ad 4) tejto práce

³³ Porovnaj Vojtek, P.: *Odpovědnost státu za škodu při činnosti justice v České republice*. In *Jurisprudence* 5/2011, s. 38

³⁴ Rozsudok OS Bratislava III 43C/203/2007; k tomuto rozsudku je vhodné poznamenať, že v ňom rozhodoval OS BA III o priet'ahoch v súdnom konaní na OS BA III, čiže sám o sebe

³⁵ V ďalšom texte si ukážeme, že ide o podmienku priznania nemajetkovej ujmy za priet'ahy v súdnom konaní (pozri kapitolu 2.2 tejto práce), čiže aj táto podmienka bola splnená

zamietnutia žaloby. Problém je ten, že súd takto odôvodnil len zamietnutie náhrady majetkovej ujmy, kde pripúšťame, že pravdepodobne absentovala príčinná súvislosť. Súd však akosi opomenul skutočnosť, že navrhovateľ požadoval aj náhradu nemajetkovej ujmy za priet'ahy v konaní a k zamietnutiu žaloby v tejto časti sa nevyjadril, v podstate „hodil do jedného vreca“ majetkovú aj nemajetkovú ujmu a zamietol nárok v celom rozsahu z dôvodu neexistencie príčinnej súvislosti. Súd priznal, že došlo k priet'ahom v konaní v časoch: 23.10.2001 až 13.2.2003, 11.3.2003 až 22.6.2005, 22.8.2005 – 12.1.2007, čiže v rozsahu viac ako 4 rokov. Súd sa zaoberal aj právnou úpravou, ktorou sa náhrada škody spravovala. Tu je potrebné podotknúť, že predchádzajúci zákon o zodpovednosti za škodu³⁶ nezakotvoval výslovne možnosť priznania nemajetkovej ujmy, o čo by sa teoreticky súd mohol oprieť. Aj keby tak súd urobil (čo neurobil), aj tak by od účinnosti zákona o zodpovednosti za škodu, ktorá nastala 1.7.2004, musel zodpovednostné vzťahy posudzovať podľa novej právnej úpravy. To by znamenalo, že aj tak vznikla navrhovateľovi nemajetková ujma za priet'ahy, ktoré trvali od 1.7.2004 do 22.6.2005 a následne od 22.8.2005 do 12.1.2007, čiže cca 2 roky a 4 mesiace. Za tieto priet'ahy však navrhovateľ žiadne finančné zadost'učinenie nedostal. Do odôvodnenia neprinesol žiadnu podstatnú skutočnosť ani odvolací súd a odvolanie zamietol.³⁷

Napriek preukázaným priet'ahom v súdnom konaní a napriek dodržaniu zákonných podmienok sa navrhovateľ svojho práva nedomohol. V dôvodovej správe k zákonu o zodpovednosti za škodu bolo uvedené: „**Vyčkávať na to, že to isté [existenciu priet'ahov v konaní – pozn. autorky] potvrdí ÚS SR alebo dokonca ESĽP, je rovnako zbytočné ako i nevýhodné pre SR. Vec by mohol efektívne vyriešiť dotknutý súd tým, že urýchli vybavenie veci a poskytne navrhovateľovi primerané zadost'učinenie podľa okolností veci a zásad existujúceho precedenčného práva (tzv. case law) ESĽP.**“³⁸ Podobný názor bol uvedený aj v legislatívnom zámere samotného MS.³⁹ Z týchto dokumentov vyplýva, že účelom zákona o zodpovednosti za škodu bolo predísť podávaniu sťažností za priet'ahy v konaní na ÚS SR, či dokonca žalôb na ESĽP. Aplikačná prax však činí presný opak. A podľa nášho názoru veľmi nesprávne, v rozpore s judikatúrou ESĽP a Dohovorom, čo spôsobuje podávanie žalôb na SR pred ESĽP. **Len v roku 2012 zaplatila tak SR za priet'ahy v súdnom konaní v dôsledku rozhodnutia ESĽP 132 715,00 eur.**⁴⁰ Táto suma mohla byť podľa nášho názoru podstatne nižšia, ak by všeobecné súde priznávali

³⁶ Zákon č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom

³⁷ Rozsudok KS BA 15Co/214/2011

³⁸ Dôvodová správa k zákonu č. 514/2003 Z. z.

³⁹ „Podkladom pre priznanie náhrady škody tak nebude musieť byť len rozhodnutie ÚS, ale poškodený sa bude môcť automaticky obrátiť na všeobecný súd so žalobou o náhradu škody [...]. Tento postup bude rýchlejší, pretože všeobecný súd bude musieť posudzovať tieto aspekty aj v prípade, že o priet'ahoch v konaní predtým rozhodne ÚS na základe ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 Ústavy SR a nerozhodne zároveň o finančnom zadost'učinení [...]. Koncepcia ústavnej sťažnosti v čl. 127 Ústavy SR nepredpokladá totiž priame odškodňovanie poškodeného rozhodnutím ÚS SR v prípade konštatovania porušenia práva.“ Legislatívny zámer Ministerstva spravodlivosti k zákonu č. 514/2003 Z. z.; dostupný na www.old.justice.sk/kop/pk/pk017-03.rtf (stav k 30.8.2013)

⁴⁰ Vid' príloha č. 1 – Informácie od MS SR

nemajetkovú ujmu za priet'ahy v konaní podľa zákona o zodpovednosti za škodu, ako je to napríklad v ČR, ktorá v roku 2012 nemusela v dôsledku rozhodnutia ESLP platiť vôbec nič.⁴¹

2.2 Podmienka predbežného prerokovania nároku

Podľa § 15 zákona o zodpovednosti za škodu je **potrebné nárok na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom vopred predbežne prerokovať na základe písomnej žiadosti poškodeného o predbežné prerokovanie nároku** (ďalej len žiadosť) **s príslušným orgánom** stanoveným v § 4 a 11 (ďalej len príslušný orgán). **Až keď príslušný orgán nárok alebo jeho časť do šiestich mesiacov** odo dňa prijatia žiadosti **neuspokojí** alebo mu písomne oznámi, že jeho nárok neuspokojí, **môže sa poškodený domáhať uspokojenia nároku na súde**, ktorého príslušnosť sa spravuje Občianskym súdnym poriadkom, pôjde teda o OS ako vecne príslušný.

Podobnú úpravu obsahuje aj český zákon o zodpovednosti za škodu.⁴² Ten výslovne uvádza, že uplatnenie nároku na náhradu škody je podmienkou pre prípadné uplatnenie nároku na náhradu škody na súde,⁴³ čím nepreneháva priestor akémukoľvek odlišnému výkladu.

Takisto nemecký zákon o zodpovednosti za škodu obsahuje podmienku predbežného prerokovania nároku s príslušným orgánom (tzv. *Verzögerungsrüge*), výnimkou nie je ani rakúsky zákon, kde sa predbežné prerokovanie návrhu vyžaduje v § 8 ods. 1, príslušný orgán musí rozhodnúť nie do šiestich, ale do troch mesiacov.⁴⁴ „Predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody je zákonom stanovená podmienka, preto musí byť splnená, aby tento nárok mohol byť vôbec prerokovaný v občianskom súdnom konaní.“⁴⁵

Podmienka predbežného prerokovania nároku nie je sporná ani v aplikačnej praxi súdov, preto nepovažujeme za potrebné ju vo väčšom rozsahu rozoberať.

2.3 Podmienka predchádzajúceho rozhodnutia stanovená novelou účinnou od 1.1.2013 a aplikačnou praxou

Po vymedzení si základných podmienok pre priznanie nemajetkovej ujmy za priet'ahy v súdnom konaní sa dostávame k najproblematickejšej a v súčasnosti podľa nášho názoru

⁴¹ Vid' príloha č. 4 – Informácie od MS ČR, k bodu 6

⁴² Zákon č. 82/1998 Sb.

⁴³ § 14 ods. 3 zákona č. 82/1998 Sb.; na rozdiel od českého zákona, slovenský zákon o zodpovednosti za škodu podľa novely nevyžaduje uplynutie celej šesťmesačnej lehoty absolútne; na súd sa možno obrátiť aj ak príslušný orgán písomne oznámi poškodenému, že jeho nárok na náhradu škody neuspokojí (§ 16 ods. 4, prvá veta). V českom zákone táto výnimka neplatí, poškodený musí v každom prípade čakať celých šesť mesiacov, aj keby mu príslušný orgán doručil negatívne stanovisko k žiadosti. Pozri VOJTEK, P.: Odpovednosť za škodu při výkonu veřejné moci: Komentář. Praha, C. H. Beck, 2005, s. 85

⁴⁴ Amtshaftungsgesetz, BGBl. Nr. 20/1949, dostupné na www.ris.bka.gv.at (stav k 30.8.2013)

⁴⁵ Fekete, I.: Zákon o zodpovednosti za škodu spôsobenú orgánom verejnej moci. Komentár: K § 15, dostupné na www.epi.sk (stav k 30.8.2013)

najkontroverznejšej problematike v súvislosti s touto témou: **ktorý orgán je oprávnený rozhodnúť o tom, či došlo k priet'ahom v súdnom konaní a priznať za ne náhradu nemajetkovej ujmy? Resp. rozhodnutia ktorých orgánov sú potrebné pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy za priet'ahy v súdnom konaní?**

Do novely zákona o zodpovednosti za škodu **z 1.1.2013** tento **zákon nehovoril o žiadnych iných predchádzajúcich rozhodnutiach** potrebných na to, aby o náhrade nemajetkovej ujmy mohol rozhodnúť všeobecný súd (čiže OS), okrem už spomínaného predbežného prerokovania nároku s príslušným orgánom.⁴⁶ Napriek tomu sa v aplikačnej praxi vykryštalizovali určité pravidlá, ktoré si v nasledujúcom texte zhrnieme a zanalyzujeme.

2.3.1 Sťažnosť na priet'ahy v konaní

Prvá podmienka priznania náhrady nemajetkovej ujmy za priet'ahy v konaní, ktorá vznikla aplikačnou praxou a stala sa aplikačnou praxou všeobecne akceptovanou, je podanie **sťažnosti na priet'ahy v konaní (ďalej len „sťažnosť“)** podľa § 17 ods. 1 zákona č. 80/1992 Zb. o štátnej správe súdov⁴⁷ a po 1. apríli 2005 podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch.⁴⁸ Táto podmienka vychádza predovšetkým z aplikačnej praxe ÚS SR. Ten podanie sťažnosti stabilne považuje za vyčerpanie účinného prostriedku nápravy v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ÚS,⁴⁹ ktorým sťažovatelia poskytnú príslušnému súdu dostatočný priestor na prijatie opatrení na účely nápravy a odstránenia protiprávneho stavu zapríčineného nečinnosťou alebo neefektívnou činnosťou.⁵⁰ Podľa ESLP však nie je sťažnosť vždy účinným prostriedkom nápravy a jej nepodanie nebráni obrátiť sa na ÚS SR.⁵¹ Otázne by však mohlo byť, ako súvisí splnenie podmienky podľa zákona o ÚS pri priznávaní finančného zadosťučinenia na základe podania ústavnej sťažnosti, s podmienkami podľa zákona o zodpovednosti za škodu. Súvislosti sú dve.

Tá prvá sa odvíja práve od novely zákona o zodpovednosti za škodu. Tá zakotvila v § 9 ods. 2, že pri posudzovaní zbytočných priet'ahov v konaní možno vychádzať len z výsledkov vybavenia sťažnosti na priet'ahy, žiadosti o prešetrenie vybavenia sťažnosti na priet'ahy, z právoplatného rozhodnutia vydaného v disciplinárnom konaní, ktorým sa rozhodlo o tom, že sudca sa dopustil disciplinárneho previnenia, ktoré má za následok priet'ahy v súdnom konaní, právoplatného rozhodnutia ESLP, ktorým sa rozhodlo, že bolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov alebo z právoplatného rozhodnutia ÚS SR o

⁴⁶ Vid' kapitola 2.2 tejto práce

⁴⁷ Zákon č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov SR, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov

⁴⁸ Zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

⁴⁹ Zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii ÚS SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov

⁵⁰ Vid' uznesenia ÚS SR I. ÚS 392/2012 alebo IV. ÚS 316/2012; zároveň k tomuto ÚS SR dodáva, že „podanie sťažnosti predsedovi OS podľa zákona o súdoch v krátkom čase po podaní sťažnosti ÚS sa javí byť iba formálnym úkonom, ktorému nemožno pripísať účinky, ktoré by inak taká sťažnosť mohla mať, ak by predseda okresného súdu dostal primeranú (rozumnú) lehotu na prijatie opatrení proti zbytočným priet'ahom vo veci samej;“ pozri uznesenia ÚS SR IV. ÚS 254/05, IV. ÚS 306/04, III. ÚS 78/05, IV. ÚS 194/05, III. ÚS 11/2013

⁵¹ Napríklad v rozhodnutí Išt'ván a Išt'vánová v. SR, č. 30189/07 z 12.06.2012; obdobne sa ESLP vyjadril aj v prípade Komanický v. SR z 12.06.2012, č. 40437/07

ústavnej sťažnosti, ktorým ÚS SR konštatoval, že sa porušilo právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.⁵² Touto novelou sa *de facto* stanovilo, že OS môže priznať náhradu nemajetkovej ujmy za prietahy v súdnom konaní len na podklade:

- a) **sťažnosti**
- b) **žiadosti o prešetrenie vybavenia sťažnosti**⁵³
- c) **právoplatného disciplinárneho rozhodnutia**⁵⁴
- d) **právoplatného rozhodnutia ESLP**⁵⁵
- e) **právoplatného rozhodnutia ÚS SR o ústavnej sťažnosti**

Druhá súvislosť, prečo sme vlastne v úvode tejto kapitoly rozoberali uznesenia ÚS v súvislosti so sťažnosťou ako podmienkou pre rozhodovanie všeobecných súdov o priznaní nemajetkovej ujmy za prietahy v súdnom konaní, vychádza z aplikačnej praxe všeobecných súdov ešte pred vydaním novely a súvisí aj s odôvodnením samotnej novely a s podmienkou uvedenou pod písm. e) vyššie. Keďže ide o závažný problém, venujeme mu osobitnú podkapitolu.

2.3.2 Rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti

Aplikačná prax všeobecných súdov už pred vydaním novely a znenie novely sa v niektorých prípadoch zhodujú v tom, že **o prietáhoch v konaní by mal rozhodnúť ÚS SR. Práve toto tvrdenie spôsobuje v súvislosti s našou problematikou najväčšie problémy** a teda je aj najväčšou prekážkou vo vymožitelnosti práva poškodeného na náhradu nemajetkovej ujmy.

V aplikačnej praxi OS ešte pred novelou sa objavoval argument, že „**súdne konanie nie je kompetentný preskúmať**“ súd v konaní o náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z., ale **len ÚS** na podklade ústavnej sťažnosti [...]. **Opačný výklad by znamenal, že by existovalo niekoľko orgánov, ktoré by boli oprávnené v tom istom čase preskúmať**

⁵² Pôvodný návrh novely znel, aby právo na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom bolo možné priznať len ak poškodený využil účinné prostriedky na dosiahnutie nápravy; takýto zákon (schválený 17.10.2012) bol však prezidentom SR vrátený, pretože „nebolo jasné a jednoznačné, aké prostriedky má poškodená osoba ako účinné využiť na dosiahnutie nápravy;“ preto prezident svojím rozhodnutím z 9.11.2012 novelu Národnej rade vrátil a navrhol jej zmenu v znení, ktoré sa napokon stalo platným a účinným od 1.1.2013; viď Rozhodnutie prezidenta SR číslo: 2990-2012-BA dostupné na www.nrsr.sk (stav k 30.8.2013)

⁵³ Ide o žiadosť podľa § 67 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch, ktorú podáva sťažovateľ u predsedu KS, ak predtým podal sťažnosť u predsedu OS resp. na ministerstve, ak predtým podal sťažnosť na KS alebo Špecializovanom trestnom súde a tá nebola podľa neho riadne vybavená

⁵⁴ Podľa § 120 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov môže návrh na disciplinárne konanie podať iba minister, verejný ochranca práv, predseda súdu alebo sudcovská rada; čo znamená, že návrh napríklad poškodeného na disciplinárne konanie, ktorý sa dožaduje náhrady ujmy za prietahy v konaní, nemusí byť vôbec vzatý do úvahy a preto to nepovažujeme práve za najefektívnejší prostriedok, ktorým sa poškodený môže domáhať svojho práva na náhradu nemajetkovej ujmy a *de facto* prichádza do úvahy, len ak nezávisle na poškodenom dôjde k rozhodnutiu v disciplinárnom konaní, čo je dosť ojedinelý prípad

⁵⁵ Požadovať najprv rozhodnutie ESLP a až následne rozhodnutie OS je absurdné, neefektívne, nehospodárne, a v rozpore s pôvodným účelom zákona o zodpovednosti za škodu, ktorým bolo eliminovanie žalôb podávaných na ESLP

postup tohto istého súdu z hľadiska vzniku zbytočných priet'ahov. Pokiaľ by súd konajúci o náhrade škody mohol hodnotiť postup iného súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov, znamenalo by to **absurdný záver, keďže všeobecné súdy by preskúmavali postup iných všeobecných súdov, pričom uvedené by mohlo smerovať aj k porušeniu inštančného princípu v súdnictve, [...]**⁵⁶ čo je zjavne absurdné a uvedené len potvrdzuje, že **konštatovať existenciu priet'ahov v súdnom konaní môže len ÚS SR.**⁵⁷ Identické odôvodnenia sa objavuje v dôvodovej správe k novele.⁵⁷ Toto odôvodnenie sa diametrálne odlišuje od odôvodnenia v dôvodovej správe k pôvodnému zákonu o zodpovednosti za škodu.⁵⁸ V nej sa hovorí, že „vyčkávať na to, že to isté [priet'ahy v konaní – pozn. autorky] potvrdí ÚS SR alebo dokonca ESLP, je rovnako zbytočné ako i nevýhodné pre SR. Vec by mohol efektívne vyriešiť dotknutý súd tým, že urýchli vybavenie veci a poskytne navrhovateľovi primerané zadosťučinenie [...]“ Ešte väčší nesúlady je medzi súčasným znením zákona o zodpovednosti za škodu a pôvodným legislatívnym zámerom ministerstva spravodlivosti,⁵⁹ ktorý výslovne zakotvoval možnosť automaticky sa obrátiť na všeobecný súd bez potreby predchádzajúceho rozhodnutia ÚS. Táto práca obhajuje hypotézu, že o priet'ahoch v súdnom konaní nemá rozhodovať ÚS, ale OS a v ďalšom texte ponúka ďalšie podporné argumenty (okrem dôvodovej správy a legislatívneho zámeru), resp. vyvráti protiargumenty.

1) ÚS SR sám často vysloví, že nemá právomoc rozhodovať o priet'ahoch v súdnom konaní⁶⁰ – ide teda o to, že všeobecné súdy tvrdia, že o priet'ahoch má rozhodnúť ÚS a naopak ÚS tvrdí, že o priet'ahoch nie je oprávnený rozhodnúť, pretože **sťažovateľ nevyčerpal všetky účinné prostriedky nápravy**, čím je podľa § 53 ods. 1 zákona o ÚS, sťažnosť neprípustná.⁶¹ Ak ÚS ustálene považuje sťažnosť⁶² za účinný prostriedok nápravy,

⁵⁶ Pozri napríklad Rozsudok OS BA I 11C/13/2012

⁵⁷ Dôvodová správa k zákonu č. 412/2012 Z. z.

⁵⁸ Dôvodová správa k zákonu č. 514/2003 Z. z.

⁵⁹ „Je tiež pravdepodobné, že ÚS SR sa vzhľadom na rozsah svojej činnosti nebude môcť zaoberať každou ústavnou sťažnosťou na priet'ahy v konaní podľa čl. 127 Ústavy SR. Je vhodné v tomto prípade zakotviť do nového zákona ekvivalent § 18 ods. 1 platného zákona č. 58/1969 Zb. a za nesprávny úradný postup explicitne považovať aj neodôvodnené priet'ahy v konaní, spôsobené nečinnosťou alebo nedostatočnou činnosťou orgánov, ktoré konanie vedú. Podkladom pre priznanie náhrady škody tak nebude musieť byť len rozhodnutie ÚS, ale poškodený sa bude môcť automaticky obrátiť na všeobecný súd so žalobou o náhradu škody spôsobenú nesprávnym úradným postupom a tento by posúdil skutkovú, právnu a procesnú zložitost', správanie príslušného orgánu, správanie poškodeného a následne by určil i výšku spravodlivého zadosťučinenia. Tento postup bude rýchlejší, pretože všeobecný súd bude musieť posudzovať tieto aspekty aj v prípade, že o priet'ahoch v konaní predtým rozhodne ÚS na základe ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 Ústavy SR a nerozhodne zároveň o finančnom zadosťučinení podľa čl. 127 ods. 3 Ústavy SR, resp. ak poškodený bude uplatňovať zodpovednosť za škodu alebo inú ujmu podľa čl. 127 ods. 4 Ústavy SR. Koncepcia ústavnej sťažnosti v čl. 127 Ústavy SR nepredpokladá totiž priame odškodňovanie poškodeného rozhodnutím ÚS SR v prípade konštatovania porušenia práva. Rozhodnutie ÚS SR o priet'ahoch v konaní je však právne záväzným podkladom pre rozhodnutie všeobecného súdu o náhrade škody a jej výške.“ Pozri Legislatívny zámer Ministerstva spravodlivosti k zákonu č. 514/2003 Z. z.; dostupný na wwwold.justice.sk/kop/pk/pk017-03.rtf (stav k 30.8.2013)

⁶⁰ Napríklad uznesenie ÚS SR IV. ÚS 460/2011;

⁶¹ „Sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov“; zákon č. 38/1993 o organizácii ÚS SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov; k účinnému prostriedku nápravy pozri rozsudok ESLP z 26.10.2000 Kudla v. Poľsko, č. 30210/96

⁶² Vid' kapitola 2.3.1 tejto práce

o to viac ním je postup podľa zákona o zodpovednosti za škodu, ktorý poskytuje účinnejší prostriedok nápravy.⁶³ V týchto prípadoch teda rozhoduje ÚS podľa nášho názoru správne, pretože naozaj nemá právomoc a o priet'ahoch v konaní by mali rozhodnúť OS, čo len potvrdzuje našu hypotézu.

2) Ak k priet'ahom došlo v súdnom konaní, ktoré už bolo skončené, neexistuje súd, ktorý by priznal náhradu nemajetkovej ujmy – „podľa konštantnej judikatúry ÚS, podstatou, účelom a cieľom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru je odstránenie stavu právnej neistoty. ÚS preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ÚS uplatnená v čase, keď namietané porušenie označeného práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase doručenia s'ťažnosti ÚS už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ÚS s'ťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ÚS).“⁶⁴ Aj v tomto prípade postupuje ÚS správne, preto by mal o priznaní nemajetkovej ujmy za priet'ahy v súdnom konaní rozhodovať OS. Navyše, podľa ESLP nespĺňa ústavná s'ťažnosť v takomto prípade kritéria efektívneho prostriedku nápravy podľa článku 13 Dohovoru.⁶⁵

3) Proti podmienke predchádzajúceho rozhodnutia ÚS svedčí aj základný princíp vzťahujúci sa na ÚS, a to princíp subsidiarity - podľa čl. 127 ods. 1 ústavy „ÚS rozhoduje o s'ťažnostiach [...] osôb, ak namietajú porušenie svojich [...] práv alebo slobôd [...], ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.“ To znamená, že ÚS rozhoduje v rámci SR ako posledný,⁶⁶ preto by jeho rozhodnutie nemalo predchádzať rozhodovaniu OS. S porušením inštančného princípu v niektorých prípadoch nemá problém sám ÚS SR. Napríklad vo svojom uznesení výslovne odkazuje s'ťažovateľa na postup podľa zákona o zodpovednosti za škodu, podľa ktorého by bol príslušný OS, i keď boli priet'ahy spôsobené na KS a teda by OS rozhodoval o inštančne vyššom, KS.⁶⁷

4) Problém porušenia inštančného princípu v súdnictve – v dôvodovej správe k novele, ako už bolo spomenuté, bol uvedený argument, že OS nemôže rozhodovať o priet'ahoch spôsobených na vyšších súdoch, pretože by došlo k porušeniu inštančného

⁶³ S týmto názorom sa stotožňuje aj sudca Juraj Babjak vo svojich odlišných stanoviskách k uzneseniam ÚS SR III. ÚS 122/05, podobne aj k uzneseniam III. ÚS 248/05, IV. ÚS 172/05, III. ÚS 164/04, III. ÚS 61/05, III. ÚS 172/05; sudca Juraj Babjak bol neskôr disciplinárne stíhaný a preložený z ÚS SR, k tomu pozri napríklad <http://tvnoviny.sk/sekcia/spravy/domace/zacalo-sa-disciplinarne-konanie-so-sudcom-babjakom.html>

⁶⁴ Pripomienky VIA IURIS k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci; dostupné na it.justice.sk (stav k 30.8.2013); pozri aj uznesenie ÚS SR IV. ÚS 460/2011

⁶⁵ V rezolúcii ESLP dostupnej na <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-109748> (stav k 30.8.2013) ohľadom 110 prípadov SR pred ESLP, odkazujúc najmä na prípady Malejčík a L. R. sa hovorí, že ÚS odmietol pripustiť ústavnú s'ťažnosť kvôli tomu, že priet'ahy viac netrvali; takto rozhoduje ÚS SR v obdobných prípadoch obdobne; keďže okresné sudy náhradu nemajetkovej ujmy priznávať nechcú, ÚS SR v skončenom konaní taktiež nie, nemali poškodení inú možnosť, ako obrátiť sa na ESELP, ktorý im veľmi správne dal za pravdu; tomuto by sme sa vyhli, ak by OS priznávali náhradu nemajetkovej ujmy za priet'ahy v konaní a to vo výške zodpovedajúcej judikatúre ESELP na čele s rozhodnutím „Apicella“

⁶⁶ To potvrdzuje aj Dôvodová správa k novele ústavy ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z. „... aby sa právomoc ústavného súdu podľa čl. 127 mohla uplatniť len vtedy, ak o ochrane práv a slobôd už podľa platnej právnej úpravy nemôže rozhodovať všeobecný súd“; tento argument úzko súvisí s argumentom v bode 1); k princípu subsidiarity pozri aj uznesenia ÚS SR IV. ÚS 371/2010, IV. ÚS 434/2012, IV. ÚS 237/2012, IV. ÚS 558/2012

⁶⁷ Uznesenie ÚS SR IV. ÚS 65/2011

princípu v súdnictve a preto má o priet'ahoch rozhodnúť len ÚS. Dochádza tu ku kolízii dvoch princípov – inštančného princípu a princípu subsidiarity ÚS. Pri kolízii dvoch princípov dochádza prostredníctvom testu proporcionality k ich vyvažovaniu, čo spôsobí, že ani jeden z nich neprestáva platiť, len sa v konkrétnom prípade neuplatní. Otázne je, ktorý z týchto dvoch princípov sa uplatní v našom prípade. Novela a aplikačná prax vychádzajú z toho, aby sa pri priznávaní nemajetkovej ujmy za priet'ahy v konaní postupovalo nasledovne:

- a) **sťažnosť na priet'ahy v konaní adresovaná predsedovi súdu a konanie o nej,**
- b) **konanie a rozhodovanie ÚS,**
- c) **konanie príslušného orgánu podľa zákona o zodpovednosti za škodu a**
- d) **konanie všeobecného súdu podľa zákona o zodpovednosti za škodu.**

Takáto línia nielenže narúša princíp subsidiarity postavenie ÚS, ale taktiež „zmysel ochrany označených práv, pretože svojou časovou dĺžkou môže reálne presiahnuť dĺžku samotného súdneho konania, v ktorom majú byť tieto práva porušované.“⁶⁸ Preto musí inštančný princíp v danom prípade ustúpiť. S neuplatnením inštančného princípu určite aspoň konkludentne súhlasí aj ÚS ČR, ktorý (podľa nás veľmi správne) argumentuje, že je plne v právomoci všeobecných súdov posúdiť jednak existenciu podmienok pre vznik zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom, ako aj poskytnúť zadosťučinenie za vzniknutú nemajetkovú ujmu.⁶⁹ Vyššie sme spomenuli stanovisko ÚS ČR, v ktorom je vyjadrené, že ÚS ČR rozhoduje o priet'ahoch len ak je to v rozpore s ústavnoprávnou dimenziou.⁷⁰ Taktiež sme naznačili, že aj ÚS SR odmieta ústavné sťažnosti ako zjavne neopodstatnené, ak nejde o priet'ahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy. Na rozdiel od ÚS ČR, ÚS SR ale ďalej svoje tvrdenie o tom, kedy ide o priet'ahy v zmysle ústavy a kedy o „iné“ priet'ahy, nerozvíja. Preto je na mieste zaoberať sa touto problematikou a **stanoviť hypotézu, že existujú dva druhy priet'ahov v konaní, pričom všeobecné súdy rozhodujú len o tých „iných“, čiže nie ústavných priet'ahoch a ÚS o ústavných priet'ahoch a vymedziť tak, kedy majú všeobecné súdy právomoc o priet'ahoch rozhodnúť.**

ÚS ČR jednoznačne priznáva právomoc všeobecných súdov rozhodnúť, či ide o priet'ahy v konaní (teda „iné“ priet'ahy v konaní ako podľa ústavy) a priznať náhradu nemajetkovej ujmy. Zdôrazňuje, že do jeho právomoci patrí len posúdenie priet'ahov ústavnoprávnej dimenzie. Kedy je založená právomoc ÚS ČR demonštruje na prípade rozhodovanie o výške nemajetkovej ujmy za priet'ahy. Vychádza zo zásady subsidiarity postavenia ÚS, pretože **ponecháva všeobecným súdom právo rozhodnúť o všetkých priet'ahoch,** priznať za ne náhradu nemajetkovej ujmy a až, keď tá nebude priznaná a sťažovateľ sa bude cítiť ukrátený na svojich právach vyplývajúcich z ústavy, môže sa obrátiť na ÚS s ústavnou sťažnosťou o preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu. Ten ho preskúma výlučne z toho hľadiska, či ním nedošlo k porušeniu ústavy. Vo svojom náleze ÚS ČR uviedol, že „rozhodnutí [všeobecných súdov – pozn. autorky] však musí dostať nasledujúcim ústavnoprávnym požiadavkám.“⁷¹ Rozhodnutie všeobecného súdu musí byť podľa ÚS ČR vzhľadom na

⁶⁸ Odlišné stanovisku sudcu Juraja Babjaka k uzneseniu ÚS SR III. ÚS 122/05

⁶⁹ Uznesenie ÚS ČR IV.ÚS 2190/12

⁷⁰ Viď kapitola 2.1.2, s. 11 – 12 tejto práce

⁷¹ Nález ÚS ČR IV.ÚS 1572/11

požiadavku vylúčenia svojvôle preskúmateľné, s ohľadom na určenie výšky nemajetkovej ujmy musia byť v rozhodnutí dostatočným spôsobom vyložené kritéria, ktorými sa súd pre určenie výšky priznanej (resp. nepriznanej) nemajetkovej ujmy riadil. Tieto úvahy všeobecného súdu musia obstať aj z hľadiska princípu rovnosti pred zákonom a z neho vyplývajúcej požiadavky zhodnej interpretácie v zhodných veciach.⁷² Dodržiavanie požiadavky princípu zhodnej interpretácie v zhodných veciach by si mali osvojiť aj slovenské súdy, ktoré v jednom prípade náhradu nemajetkovej ujmy za priet'ahy v súdnom konaní priznajú a v ďalších podobných zase nie, čo vôbec neprispieva k právnej istote. Dôvodom je často práve nezhoda v interpretácii zákona o zodpovednosti za škodu. **Hypotéza, ktorú sme stanovili vyššie, že existujú dva druhy priet'ahov v konaní – ústavné a „iné“ – sme predchádzajúcim rozhodnutím ÚS ČR *de facto* vyvrátili.** Pretože pri založení právomoci ÚS nejde o to, že by priet'ahy v konaní mali väčšiu intenzitu alebo nejakým iným spôsobom raz porušovali ústavu a inokedy nie, **právomoc ÚS vyplýva práve z princípu subsidiarity. Všeobecné súdy sú teda oprávnené rozhodnúť o všetkých priet'ahoch v konaní a až keď dané rozhodnutie okresného súdu porušuje ústavu, zakladá to právomoc ÚS rozhodnutie všeobecného súdu preskúmať.** Podľa ÚS ČR nie každá nezákonnosť zakladá tiež protiústavnosť a je teda dôvodom na poskytnutie ochrany ÚS.⁷³ A práve aj z tohto dôvodu by **o priet'ahoch v konaní a náhrade nemateriálnej ujmy za ne mali rozhodovať v prvom rade všeobecné súdy. Toto potvrdzuje aj jednoznačná aplikačná prax v ČR. Nakoniec, potvrdzuje to aj aplikačná prax ÚS SR: „V súvislosti s návrhom sťažovateľa na vyslovenie porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 3 ústavy ústavný súd v zhode so svojou doterajšou judikatúrou uvádza, že na konanie o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu alebo orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom je daná právomoc všeobecných súdov podľa zákona č. 514/2003 Z. z. [...].“⁷⁴ Taktiež v uznesení ÚS SR, v ktorom ÚS SR konštatuje, že nemá právomoc rozhodnúť podľa zákona o zodpovednosti za škodu.⁷⁵ V ďalšom zo svojich uznesení taktiež explicitne odlišuje náhradu nemajetkovej ujmy za priet'ahy v konaní, ktorú priznáva OS a primerané finančné zadosťučinenie, ktorého priznanie je v kompetencii ÚS.⁷⁶ ÚS teda uznáva právomoc všeobecných súdov rozhodnúť o priet'ahoch v konaní podľa zákona o zodpovednosti za škodu, pretože on sám takúto právomoc nemá. Ale novela tohto zákona, ako sme si vysvetlili, stanovuje ako jednu z podmienok, kedy môže rozhodovať OS práve predchádzajúce rozhodnutie ÚS SR o priet'ahoch v konaní.**

⁷² Nález ÚS ČR IV. ÚS 1572/11, bod 37

⁷³ Nález ÚS ČR II. ÚS 45/94

⁷⁴ Uznesenie ÚS SR IV. ÚS 65/2011

⁷⁵ Uznesenie ÚS SR I. ÚS 465/2010

⁷⁶ „Návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia nemožno stotožňovať s prípadnou škodou, ktorá [im] mohla vzniknúť nečinnosťou OS (III. ÚS 75/01, IV. ÚS 15/03, nález I. ÚS 116/2011-23). Z doterajšej rozhodovacej činnosti ÚS vyplýva, že primerané finančné zadosťučinenie ústavný súd spravidla prizná vtedy, keď následky porušenia práv (zbytočné priet'ahy v konaní) už nemožno napraviť či odstrániť (napr. III. ÚS 17/02, I. ÚS 97/09). Primerané finančné zadosťučinenie teda nemožno zamieňať s právom na náhradu škody spôsobenej nečinnosťou OS (pozri napr. III. ÚS 75/01, IV. ÚS 15/03), ktoré má iný ústavný základ (čl. 46 ods. 3 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 4 ústavy) a o ktorom rozhodujú príslušné všeobecné súdy v konaní podľa zákona o zodpovednosti za škodu.“ Uznesenie ÚS SR I. ÚS 392/2012

S uvedením predchádzajúcich argumentov máme preto za to, že novela nie je správna, pochybujeme o jej ústavnosti, pretože porušuje princíp subsidiarity postavenia ÚS a zastávame názor, že o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy za prieťahy v súdnom konaní by mali rozhodovať okresné sudy.⁷⁷

⁷⁷ S názorom, že o náhrade nemajetkovej ujmy má rozhodnúť OS a nie ÚS sa stotožňuje (resp. aspoň v minulosti stotožňoval) aj KS BA, ktorý v nezverejnenom (!) uznesení 6Co 100/09 zrušil rozsudok OS BA II 10C 70/90 a vec vrátil na ďalšie konanie. V tomto uznesení výslovne uviedol: „Súd prvého stupňa založil svoje rozhodnutie na závere, že mu neprináleží preskúmať priebeh konania na inom okresnom súde z toho hľadiska, či došlo k prieťahom v konaní, pretože prieťahy v konaní môže konštatovať iba ÚS SR. Tento záver súdu prvého stupňa nie je správny.“

3 Návrhy de lege ferenda v súvislosti s vlastným prieskumom

Aplikačná prax je pri priznávaní náhrady nemajetkovej ujmy za priet'ahy v súdnom konaní nejednotná, čo oslabuje vymožitelnosť tohto práva, oslabuje právnu istotu a spôsobuje zbytočné výdavky SR pred ESLP. Novela zákona o zodpovednosti za škodu účinná od 1.1.2013 tento stav právnej neistoty ešte väčšmi prehĺbuje, narúša základné ústavné princípy, medzi inými princíp subsidiarity postavenia ÚS a preto pochybujeme o jej ústavnosti. To opäť spôsobuje možnosť nárastu žalôb podaných pred ESLP a teda aj nárastu výdavkov SR. Takáto situácia je v právnom štáte neakceptovateľná. Máme zato, že je nielen právom, ale aj povinnosťou OS priznať náhradu nemajetkovej ujmy za priet'ahy v súdnom konaní po splnení podmienok stanovených aj v tejto práci, že táto agenda nespadá do právomoci ÚS v dôsledku princípu subsidiarity jeho postavenia.

Prax je však iná. Ako vyplýva z vlastného prieskumu autorky, **v roku 2012 nebola podľa poskytnutých informácií od MS SR a OS SR okresným súdom priznaná náhrada nemajetkovej ujmy za priet'ahy v súdnom konaní.**⁷⁸ Naproti tomu **priznal v roku 2012 ÚS SR primerané finančné zadost'učinenie za priet'ahy v súdnom konaní vo výške 738 619, 39 eur**⁷⁹ a v dôsledku rozhodnutí ESLP za priet'ahy v súdnom konaní zaplatila v roku 2012 **SR 132 715,00 eur.** Z týchto údajov je nepochybné, že k priet'ahom v súdnom konaní na slovenských súdoch dochádza. Avšak OS za ne náhradu nemajetkovej ujmy, až na niektoré výnimky,⁸⁰ nepriznávajú. **Pre porovnanie uvádzame údaj z ČR, kde je dodržiavaný princíp subsidiarity ÚS a všeobecné súdy priznávajú náhradu nemajetkovej ujmy za priet'ahy v súdnom konaní, ak sú na to splnené podmienky a zrejme aj vďaka tomu nemusela ČR zaplatiť v dôsledku rozhodnutia ESLP nič.**⁸¹

Ako sme načrtli, aplikačná prax v susednej ČR, kde je zákon o zodpovednosti za škodu v zásadných črtách podobný, neobsahuje však podmienky predchádzajúcich rozhodnutí tak, ako sú vymedzené v § 9 ods. 2 slovenského zákona o zodpovednosti. Všeobecné súdy bez pochyb priznávajú náhradu nemajetkovej ujmy aj za priet'ahy v súdnom konaní, ÚS ČR len preskúmava tieto rozhodnutia, ak nimi bola porušená ústava.⁸² Takýto postup sa nám javí

⁷⁸ Vid' príloha č. 1 – Informácie od MS SR, odpoveď na otázku číslo 3 a príloha č. 3 – informácie od OS SR

⁷⁹ Vid' príloha č. 2 – Informácie od ÚS SR

⁸⁰ Z roku 2012 sa nám nepodarilo dopátrať k žiadnemu rozhodnutiu OS, v ktorom by priznal náhradu nemajetkovej ujmy za priet'ahy v konaní; v rámci zverejnených súdnych rozhodnutí sme sa dopracovali k niektorým z predchádzajúcich rokov, kedy OS náhradu nemajetkovej ujmy priznal – rozsudok OS BA I 25C/228/2010 (200 eur); náhradu nemajetkovej ujmy za priet'ahy ale nie v súdnom konaní priznal OS aj v rozsudku OS BA I 19C/47/2006 (3 319, 39 eur za nesprávny úradný postup nezákonnej väzby), v rozsudku OS Spišská Nová Ves 8C/148/2009 (830 eur, priet'ahy spôsobené Colným úradom), v rozsudku OS BA II 17C/55/2009 (66,39, čo predstavuje vlastne sumu zodpovedajúcu kolku, za priet'ahy v katastrálnom konaní); taktiež v nezverejnenom (!) rozsudku OS Považská Bystrica 10C/38/2012 (300 eur za priet'ahy spôsobené prokuratúrou); pýtame sa, prečo môže okresný súd priznať náhradu nemajetkovej ujmy za priet'ahy v týchto konaniach, ale v súdnom zásadne nie? Nemali by sa rovnaké prípady posudzovať rovnako? Navyše, priznané sumy i tak nezodpovedajú výške nemajetkovej ujmy, ktorú by mali súdy priznávať podľa rozhodnutí ESLP – napríklad podľa rozhodnutia „Apicella“

⁸¹ Vid' príloha č. 4 – Informácie od MS ČR

⁸² Vid' príloha č. 4 – Informácie od MS ČR, bod 7, v ktorom MS ČR uvádza, že ÚS ČR ani „nemá právomoc priamo priznávať zadostiučinění za průtahy v soudním řízení“

správnejší, vedúci k väčšej vymožitelnosti práva na náhradu nemajetkovej ujmy a najmä spravodlivejší voči poškodeným.

Ak je problém len v tom, že nemajú sudy nižšieho stupňa rozhodovať o súdoch vyššieho stupňa, ponúka sa možnosť riešenia tejto situácie podobne ako v Nemecku,⁸³ kde o náhrade škody za prietahy v súdnom a iných konaniach rozhoduje NS.⁸⁴ Aj to je jedna z možností, ako novelizovať zákon o zodpovednosti za škodu a odstrániť tak problém tvrdeného porušovania inštančného princípu. Podľa nášho názoru ale nie je takáto novelizácia potrebná, stačilo by, ak by sa aplikačná prax všeobecných a ÚS zjednotila a postupovala v súlade s judikatúrou ESLP. Nič viac a nič menej.

⁸³ Gesetz über den Rechtsschutz bei überlangten Gerichtsverfahren und strafrechtlichen Ermittlungsverfahren

⁸⁴ § 201 ods. 1 – „Bundesgerichtshof“

ZÁVER

Cieľom tejto práce bolo vymedzenie jednotlivých podmienok, ktoré musí poškodený splniť, aby mu bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy za priet'ahy v súdnom konaní. Práca sa zaoberá okrem iného podmienkou predbežného prerokovania návrhu s príslušným orgánom štátnej správy, sťažnosťou na priet'ahy v konaní a najmä orgánom kompetentným náhradu nemajetkovej ujmy priznať. Taktiež poukazuje na ďalekosiahly význam rozhodnutia ESLP vo veci „Apicella“ či už ide o definovanie priet'ahov v konaní, ktoré sú automaticky už len tým, že k nim došlo, spojené so vznikom nemajetkovej ujmy alebo o určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Ďalej upozorňuje na ľubovôľu v niektorých súdnych rozhodnutiach. Ťažiskovým problémom v práci je určenie toho súdu, ktorý by mal rozhodovať o náhrade nemajetkovej ujmy za priet'ahy v súdnom konaní. Práca obhajuje názor, že by tým súdom mal byť okresný, nie ústavný súd. Túto hypotézu potvrdzuje viacerými argumentmi a vyvrátením protiargumentov. Kriticky hodnotí najmä prax, kedy okresné súdy odkazujú na ústavný súd a ústavný súd zase na okresné súdy. Okrem tejto hypotézy je v práci obsiahnutá aj čiastková hypotéza o existencii dvoch druhov priet'ahov v súdnom konaní – tých, ktoré porušujú ústavu a „iných“. Táto hypotéza je ale v dôsledku argumentov teórie aj praxe vyvrátená. Práca taktiež načrtáva problémy, ktoré môžu vzniknúť v aplikačnej praxi v súvislosti s novelou zákona o zodpovednosti za škodu účinnou od 1.1.2013.

Celá práca je postavená na úroveň toho, ako by to podľa autorky malo správne byť, teda rieši situáciu *de lege ferenda* s náležitým odôvodnením. Bohužiaľ, prax slovenských, najmä všeobecných súdov, je iná. V drvivej väčšine nepriznávajú náhradu nemajetkovej ujmy za priet'ahy v súdnom konaní z rozličných dôvodov, ktoré sú v práci spomenuté. Ako vyplýva z vlastného prieskumu autorky, ktorý je uvedený v prílohách, za rok 2012 nebolo vyhovené ani jednej žalobe na náhradu nemajetkovej ujmy za priet'ahy v súdnom konaní, pričom je nepochybné, že k týmto priet'ahom dochádza. Dôkazom je priznanie náhrady nemajetkovej ujmy, resp. primeraného finančného zadosťučinenia či už ÚS alebo SR pred ESLP vo výške 871 334, 39 eur len za rok 2012, nerátajúc náklady na konanie pred ESLP. Pritom by sa nemusel zbytočne zaťažovať ústavný súd a mohlo by sa predísť zbytočnému podávaniu žalôb na ESLP, keby o náhrade nemajetkovej ujmy za priet'ahy v súdnom konaní rozhodovali okresné súdy.

Všeobecné súdy interpretujú zákon o zodpovednosti rozdielne. Ako vyplýva z vlastného prieskumu autorky, nejde o neobvyklý jav. Z 56 okresných súdov, od ktorých bolo požadované sprístupnenie relevantných informácií k práci, 11 neodpovedalo vôbec, hoci im táto povinnosť vyplýva zo zákona o slobodnom prístupe k informáciám, 11 z nich informácie nesprístupnilo, 3 z toho dôvodu, že danú informáciu nevedia zistiť (hoci ostatné súdy túto informáciu zistiť vedeli), 1 súd informáciu síce sprístupnil, ale v neznámom formáte a podľa 8 súdov je sprístupnenie takýchto informácií v rozpore so zákonom o slobodnom prístupe k informáciám. Rozpor so zákonom nevidelo 34 súdov, ktoré informácie viac či menej detailne sprístupnilo. Na výklade zákona o slobodnom prístupe k informáciám, ktorý patrí

ešte k tým menej problematickým, je vidieť, ako veľmi je nejednotná interpretácia všeobecných súdov. A rovnako je to aj pri interpretácii zákona o zodpovednosti za škodu.

V dôsledku predvídateľnosti súdnych rozhodnutí a zachovania právnej istoty je nevyhnutné rozhodovaciu činnosť súdov zjednotiť a to nielen pri priznávaní nemajetkovej ujmy za prierahy v súdnom konaní. Prvým krokom k odstráneniu problému je jeho identifikovanie. A práve to bolo ambíciou tejto práce.

PREHĽAD POUŽITEJ LITERATÚRY

LITERATÚRA

Fekete, I.: Zákon o zodpovednosti za škodu spôsobenú orgánom verejnej moci. Komentár. Lazar, J. a kol.: Občianske právo hmotné 2. Bratislava: IURA EDITION, 2010. ISBN 978-80-8078-346-4

Pripomienky VIA IURIS k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci

Vojtek, P.: Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci: Komentář. Praha, C. H. Beck, 2005. ISBN 80-7179-848-7

Vojtek, P.: Odpovědnost státu za škodu při činnosti justice v České republice. In Jurisprudence 5/2011, s. 35 – 39

PRÁVNE PREDPISY

Amtshaftungsgesetz, BGBl. Nr. 20/1949

Dôvodová správa k zákonu č. 160/2006 Sb. (Česká republika)

Dôvodová správa k zákonu č. 412/2012 Z. z.

Dôvodová správa k zákonu č. 514/2003 Z. z.

Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

Gesetz über den Rechtsschutz bei überlangen Gerichtsverfahren und strafrechtlichen Ermittlungsverfahren

Legislatívny zámer Ministerstva spravodlivosti k zákonu č. 514/2003 Z. z.

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.

Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám

Zákon č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi v znení zákona č. 79/2008 Z. z.

Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok

Zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov

Zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník

Zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov

Zákon č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom

Zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov

Zákon č. 82/1998 Sb o zodpovednosti za škodu spôsobenou pri výkone verejnej moci rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom a o zmene zákona Českej národnej rady č. 358/1992 Sb., o notároch a ich činnosti (notársky rád)

Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok

ROZHODNUTIA SÚDOV

Nález Ústavného súdu Českej republiky I. ÚS 1536/11

Nález Ústavného súdu Českej republiky I. ÚS 29/11

Nález Ústavného súdu Českej republiky II. ÚS 862/10

Nález Ústavného súdu Českej republiky III. ÚS 1320/10

Nález Ústavného súdu Českej republiky IV. ÚS 146/01

Nález Ústavného súdu Českej republiky IV. ÚS 1572/11

Nález Ústavného súdu Českej republiky IV. ÚS 2740/10

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky III. ÚS 111/02

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 107/05

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 74/02

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 74/09

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 99/07

Rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky číslo: 2990-2012-BA

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12.06.2012 Ištván a Ištvánová v. Slovensko, č. 30189/07

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12.06.2012 Komanický v. Slovensko, č. 40437/07

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 26.10.2000 Kudla v. Poľsko, č. 30210/96

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 29.3.2006 Apicella v. Taliansko, č. 64890/01

Rozsudok Krajského súdu Bratislava 15Co/214/2011

Rozsudok Krajského súdu Nitra 9Co/285/2011

Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky 25 Cdo 38/2000

Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky 30 Cdo 958/2009

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 5 Cdo 126/2009

Rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica 17C/202/2009

Rozsudok Okresného súdu Bratislava I 11C/13/2012

Rozsudok Okresného súdu Bratislava I 19C/47/2006

Rozsudok Okresného súdu Bratislava I 25C/228/2010

Rozsudok Okresného súdu Bratislava II 10C 70/90

Rozsudok Okresného súdu Bratislava II 17C/55/2009

Rozsudok Okresného súdu Bratislava III 43C/203/2007

Rozsudok Okresného súdu Považská Bystrica 10C/38/2012
Rozsudok Okresného súdu Spišská Nová Ves 8C/148/2009
Uznesenie Krajského súdu Bratislava 6Co 100/09
Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky 25 Cdo 743/2002
Uznesenie Ústavného súdu Českej republiky III.ÚS 2049/12
Uznesenie Ústavného súdu Českej republiky IV.ÚS 2190/12
Uznesenie Ústavného súdu Českej republiky IV.ÚS 3390/12
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 116/02
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 154/03
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 22/01
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 38/04
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 392/2012
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 46/01
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 465/2010
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 66/02
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 77/02
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky III. ÚS 11/2013
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky III. ÚS 122/05
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky III. ÚS 164/04
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky III. ÚS 172/05
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky III. ÚS 199/02
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky III. ÚS 24/04
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky III. ÚS 248/05
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky III. ÚS 372/06
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky III. ÚS 61/05
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky III. ÚS 78/05
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 147/04
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 172/05
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 194/05
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 221/05
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 237/2012
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 254/05
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 306/04
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 316/2012
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 371/2010
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 434/2012
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 460/2011
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 558/2012
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 65/2011

INTERNETOVÉ ZDROJE

<http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-109748>
it.justice.sk
www.concourt.sk
www.epi.sk
www.gesetze-im-internet.de
www.jaspi.justice.gov.sk
www.justice.cz
www.nalus.usoud.cz
www.nrsr.sk
www.nsoud.cz
www.ris.bka.gv.at
www.rozhodnutia.sk
www.supcourt.sk
<http://tvnoviny.sk/sekcia/spravy/domace/zacalo-sa-disciplinarne-konanie-so-sudcom-babjakom.html>
wwwold.justice.sk/kop/pk/pk017-03.rtf

Príloha č. 1 – informácie od Ministerstva spravodlivosti SR

FW: Žiadosť o informáciu podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám

Od :	[REDACTED]	Po, 18. feb 2013 15:21
Predmet :	FW: Žiadosť o informáciu podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám	
Komu :	[REDACTED]	

Dobrý deň,

Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky bola dňa 11.2.2013 elektronicky doručená Vaša žiadosť podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 211/2000 Z. z.“), ktorá bola zaevidovaná do evidencie vedenej podľa § 20 zákona č. 211/2000 Z. z. pod č. 118/2013-34-I (ďalej len „žiadosť“), v ktorej žiadate o sprístupnenie:

- „1. koľko bolo v roku 2012 predbežne prerokovaných nárokov podľa zákona č. 514/2003 za vzniknutú NEMAJETKOVÚ UJMU ZA NESPRÁVNY ÚRADNÝ POSTUP PRIEŤAHOV V SÚDNOM KONANÍ? (len nemajetková ujma a len za prietahy len v súdnom konaní, nezáleží na tom, či trestnom, občianskom ...)
2. aká bola celková suma požadovaného finančného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu za prietahy v konaní?
3. koľkým uplatneným nárokom bolo vyhovené
 - a) úplne
 - b) sčasti
 - c) vôbec
4. koľko z nárokov podľa 3.b) a 3.c) bolo následne uplatnených na súde podľa zákona č. 514/2003?
5. či je už niektorý z týchto súdnych sporov právoplatne skončený a aký bol jeho výsledok? (či bolo žalobe vyhovené úplne, sčasti (koľko %) alebo vôbec)
6. aký finančný obnos zaplatila SR v dôsledku rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva za prietahy v súdnom konaní v roku 2012?
7. v akej výške priznal Ústavný súd finančné zadosťučinenie za prietahy v súdnom konaní v roku 2012?“

V súvislosti s Vašou žiadosťou uvádzame nasledovné.

V 1., 2. a 4. bode vydalo ministerstvo rozhodnutie o nesprístupnení informácií sčasti, ktoré

Vám bude doručené poštou.

3. Nebolo vyhovené žiadnemu z nárokov na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnených v súvislosti s priet'ahmi v konaní vybavených v roku 2012.

5. Žiadny z Vami špecifikovaných súdnych sporov ešte nie je právoplatne ukončený.

6. Slovenská republika zaplatila v dôsledku rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva za priet'ahy v súdnom konaní v roku 2012 sumu 132 715,00 EUR

7. Ministerstvo postúpilo Vašu žiadosť v zmysle § 15 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov dňa 13.2.2013 v uvedenom bode Ústavnému súdu SR, o čom sme Vás informovali kópiu e mailu.

S pozdravom

Právny odbor
Ministerstvo spravodlivosti SR
Župné námestie 13
813 11 Bratislava

Príloha č. 2 – informácie od Ústavného súdu Slovenskej republiky

KANCELÁRIA ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. BOX E – 35

Slavomíra Henčeková

Košice 18. Februára 2013-03-05

Spr 225/2013

Inf 20/2013

Vážená pani Henčeková,

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. februára 2013 Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky odstúpená žiadosť, v ktorej sa domáhate poskytnutia informácie „*v akej výške priznal Ústavný súd finančné zadost'učinenie za priet'ahy v súdnom konaní v roku 2012?*“

Oznamujeme vám, že **v konaniach o s'ťažnostiach v ktorých s'ťažovatelia namietali porušenie** čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (**základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov**) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (právo na prejednanie veci v primeranej lehote) **priznal ústavný súd v roku 2012 primerané finančné zadost'učinenie** podľa § 56 ods. 4 a 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, v konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov v celkovej výške **738 619, 39 €**

S pozdravom

Slovenskej republiky

**Príloha č. 3 – informácie od Okresných súdov Slovenskej republiky
Žiadosť zaslaná e-mailom 54 okresným súdom v SR dňa 11.02.2013:**

K rukám predsedu súdu, poprípadne podpredsedu súdu alebo inej osoby kompetentnej poskytnúť odpoveď.

Vážený súd,

v rámci vypracovanie vedeckej práce o priznávaní nemajetkovej ujmy všeobecnými súdmi za priet'ahy v súdnom konaní sa na Vás obraciam s láskavou žiadosťou o poskytnutie odpovedí na nasledujúce otázky:

1. prejednával Váš súd v roku 2012 žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy za priet'ahy v súdnom konaní podľa zákona 514/2003? (ide mi špeciálne len o nemajetkovú ujmu len za nesprávny úradný postup priet'ahov len v súdnom konaní akéhokoľvek druhu - občianskom, trestnom ...; teda nie o nezákonné rozhodnutie alebo náhradu škody, či priet'ahy spôsobené inými orgánmi než všeobecnými súdmi)

2. ak bola odpoveď na predchádzajúcu otázku áno, nasledujúca otázka znie: vyhovel Váš súd v roku 2012 (uvítam ale aj informácie z predchádzajúcich rokov) **niektorej z takýchto žalôb a teda priznal nemajetkovú ujmu za priet'ahy v súdnom konaní aj ak podaniu žaloby na Váš súd nepredchádzalo konanie na Ústavnom súde SR o ústavnej sťažnosti?** (ide mi o to, že všeobecné súdy často odmietajú priznávať nemajetkovú ujmu za priet'ahy v súdnom konaní s odôvodnením, že existenciu priet'ahov v súdnom konaní je oprávnený konštatovať len Ústavný súd SR na základe ústavnej sťažnosti, pretože ak by sa priet'ahov dopustil napríklad Krajský alebo Najvyšší súd, o náhrade nemajetkovej ujmy by podľa zákona 514/2003 mal rozhodnúť aj tak súd okresný - čiže inštančne nižší - čo by viedlo k absurdným záverom; toto tvrdenie sa vyskytuje aj v dôvodovej správe k novele zákona č. 514/2003 účinnnej od 1.1.2013)

3. ak bola odpoveď na predchádzajúcu otázku áno, nasledujúce otázky znejú: koľkým takýmto žiadosťiam Váš súd vyhovel a v akej výške celkovo priznal nemajetkovú ujmu? (veľmi vďačne uvítam aj sp. zn. takéhoto rozhodnutia, či kópiu samotného rozhodnutia)

O poskytnutie informácií Vás poprosím na e-mailovú adresu hencekova.slavka@gmail.com.

Za poskytnuté informácie vopred veľmi pekne ďakujem,

s pozdravom,

Bc. Slavomíra Henčeková,

████████████████████
████████████████████

študentka Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave

Odpovede Okresných súdov SR:

Okresný súd	Odpoveď
Bratislava I	Neodpovedal
Bratislava II	Náhradu nemajetkovej ujmy v roku 2012 neprejednával
Bratislava III	Sprístupnil informáciu o prejednávaní 1198 návrhov na náhradu nemajetkovej ujmy za priet'ahy v exekučnom konaní v roku 2012, v ktorých doposiaľ nebolo vydané rozhodnutie
Bratislava IV	Informácie nesprístupnil
Bratislava V	Náhradu nemajetkovej ujmy v roku 2012 neprejednával
Malacky	V roku 2012 prejednával 501 žalôb o náhradu nemajetkovej ujmy za priet'ahy v súdnom konaní, doposiaľ nevydal žiadne rozhodnutie
Pezinok	Náhradu nemajetkovej ujmy v roku 2012 neprejednával
Trnava	V roku 2012 prejednával jednu žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy vedenú pod sp. zn. 8C/26/2012, v ktorej rozhodol rozsudkom 26.10.2012, ktorý v čase sprístupnenia nebol právoplatný, zaslal anonymizované rozhodnutie v plnom znení (žalobu zamietol, pretože žalobca nepreukázal vznik nesprávneho úradného postupu priet'ahov v konaní)
Dunajská streda	Náhradu nemajetkovej ujmy v roku 2012 neprejednával
Galanta	Náhradu nemajetkovej ujmy v roku 2012 neprejednával
Piešťany	Neodpovedal
Senica	Náhradu nemajetkovej ujmy v roku 2012 neprejednával
Skalica	Náhradu nemajetkovej ujmy v roku 2012 neprejednával
Trenčín	Náhradu nemajetkovej ujmy v roku 2012 neprejednával
Bánovce nad Bebravou	Náhradu nemajetkovej ujmy v roku 2012 neprejednával
Nové mesto nad Váhom	Informácie nesprístupnil
Partizánske	Náhradu nemajetkovej ujmy v roku 2012 neprejednával
Považská Bystrica	Náhradu nemajetkovej ujmy v roku 2012 neprejednával
Prievidza	Informácie nesprístupnil
Nitra	V roku 2012 prejednával 1889 žalôb o náhradu nemajetkovej ujmy za priet'ahy v súdnom konaní, všetky sú od toho istého žalobcu – spoločnosti Pohotovosť s. r. o., v žiadnej z vecí doposiaľ nerozhodol
Komárno	Neodpovedal
Levice	Náhradu nemajetkovej ujmy v roku 2012 neprejednával
Nové Zámky	Neodpovedal
Topoľčany	Neodpovedal
Žilina	Neodpovedal
Čadca	Neodpovedal
Dolný Kubín	Náhradu nemajetkovej ujmy v roku 2012 prejednával, údaje o počte prípadov nesprístupnil, doposiaľ nevydal v žiadnej z prejednávaných vecí rozhodnutie
Liptovský Mikuláš	Náhradu nemajetkovej ujmy v roku 2012 neprejednával

Martin	V roku 2012 prejednával bližšie nešpecifikovaný počet žalôb o náhradu nemajetkovej ujmy, doposiaľ v žiadnom prípade právoplatne nerozhodol, iné informácie nesprístupnil
Námestovo	Náhradu nemajetkovej ujmy v roku 2012 neprejednával
Ružomberok	Požadované informácie nevie zistiť
Banská Bystrica	Informácie nesprístupnil (odpovedal po lehote 8 pracovných dní stanovenej zákonom o slobodnom prístupe k informáciám)
Brezno	Náhradu nemajetkovej ujmy v roku 2012 neprejednával
Lučenec	Náhradu nemajetkovej ujmy v roku 2012 neprejednával
Rimavská Sobota	V roku 2012 prejednával 1532 žalôb o náhradu nemajetkovej ujmy za prietľahy v súdnom konaní od žalobcu Pohotovosť, s. r. o., doposiaľ nevydal rozhodnutie
Veľký Krtíš	Informácie nesprístupnil (odpovedal po lehote 8 pracovných dní stanovenej zákonom o slobodnom prístupe k informáciám)
Revúca	Náhradu nemajetkovej ujmy v roku 2012 neprejednával
Zvolen	Informácie nesprístupnil
Žiar nad Hronom	Informácie nesprístupnil
Košice I	Neodpovedal
Košice II	Neodpovedal
Košice okolie	Náhradu nemajetkovej ujmy v roku 2012 neprejednával
Michalovce	Nevedie evidenciu požadovaných informácií, ich zistenie by bolo náročné
Rožňava	V roku 2010 prejednával jednu žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy, jeho rozhodnutie bolo Krajským súdom vrátené na nové konanie; v roku 2011 prejednával dve veci – v jednej sa vykonáva dokazovanie, v druhej po odvolaní prebieha konanie na Krajskom súde; v roku 2012 prejednával jednu vec, ktorá sa nachádza po podaní odvolania na Krajskom súde, v žiadnej z týchto vecí nebolo právoplatné rozhodnuté, ďalšie informácie nesprístupnil
Spišská Nová Ves	Neodpovedal
Prešov	Náhradu nemajetkovej ujmy v roku 2012 neprejednával
Trebišov	Požadované informácie nemá k dispozícii
Bardejov	Odpovedal zaslaním prílohy v neznámom formáte
Humenné	Náhradu nemajetkovej ujmy v roku 2012 neprejednával
Kežmarok	Náhradu nemajetkovej ujmy v roku 2012 neprejednával
Poprad	Náhradu nemajetkovej ujmy v roku 2012 neprejednával
Stará Ľubovňa	Náhradu nemajetkovej ujmy v roku 2012 neprejednával
Svidník	Neodpovedal
Vranov nad Topľou	Náhradu nemajetkovej ujmy v roku 2012 neprejednával

Spolu 56 okresných súdov:

Neodpovedalo – 11

Informácie nesprístupnilo – 11

Sprístupnilo – 34 (z toho náhradu nemajetkovej ujmy neprejednávalo – 24, prejednávalo – 10, právoplatne rozhodlo - 0)

Príloha č. 4 – Informácie od Ministerstva spravodlivosti Českej republiky

Od: Slávka Henčeková

Komu: Styk s verejnosťou

Dátum: Pondelok 18.2.2013 16:04

Predmet: Poskytnutie informácií

Odoslané z: [REDAKOVANÉ]

Adresát: Ministerstvo spravodlivosti Českej republiky

Dobrý deň,

za účelom vypracovania vedeckej práce by som Vás chcela požiadať v súlade so zákonom č. 160/1999 Sb. o slobodnom prístupe k informáciám o nasledujúce informácie:

1. koľko bolo v roku 2012 uplatnených nárokov v zmysle § 14 zákona č. 82/1998 Sb. za vzniknutú NEMAJETKOVÚ UJMU ZA NESPRÁVNY ÚRADNÝ POSTUP UROBIŤ ÚKON ALEBO VYDAŤ ROZHODNUTIE V ZÁKONOM STANOVENEJ LEHOTE, RESP. V PRIMERANEJ LEHOTE V SÚDNOM KONANÍ? (len nemajetková ujma a len za priet'ahy len v súdnom konaní, nezáleží na tom, či trestnom, občianskom alebo inom)
2. aká bola celková suma požadovaného finančného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu za priet'ahy v konaní?
3. koľkým uplatneným nárokom bolo vyhovené
 - a) úplne
 - b) sčasti
 - c) vôbec
4. koľko z nárokov podľa 3.b) a 3.c) bolo následne uplatnených na súde podľa zákona č. 82/1998 Sb.?
5. či je už niektorý z týchto súdnych sporov právoplatne skončený a aký bol jeho výsledok? (či bolo žalobe vyhovené úplne, sčasti (koľko %) alebo vôbec)
6. aký finančný obnos zaplatila ČR v dôsledku rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva za priet'ahy v súdnom konaní v roku 2012?
7. v akej výške priznal Ústavný súd ČR finančné zadosťučinenie za priet'ahy v súdnom konaní v roku 2012? "

O poskytnutie informácií žiadam výlučne elektronickou formou na e-mailovú adresu:

hencekova.slavka@gmail.com.

S úctou,

Bc. Slavomíra Henčeková

[REDAKOVANÉ]
[REDAKOVANÉ]

Slovenská republika

[REDACTED]
[REDACTED]
Dátum: 8. marec 2013 11:59

Predmet: 165/2013-OT-OSV
[REDACTED]

Vážená paní Henčková,

k Vaší žádosti o informace ze dne 18. 2. 2013 Vám sděluji následující.

K bodu č. 1: Během roku 2012 napadlo u Ministerstva spravedlnosti ČR k mimosoudnímu projednání 1.831 žádostí o zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nepřiměřenou délkou soudního řízení.

K bodu č. 2: Ministerstvo spravedlnosti ČR nesleduje požadované částky odděleně podle jednotlivých druhů odpovědnostních titulů, ale pouze dohromady pro celou agendu náhrady škody vzniklé při výkonu moci veřejné. Vzhledem k tomu Vám mohu sdělit pouze celkovou požadovanou částku odškodnění během roku 2012, která činila 160.274.143.762,34 Kč. Tato suma však zahrnuje i ostatní požadavky na odškodnění, jakými jsou relutární satisfakce za nemajetkovou újmu omezením osobní svobody v trestním řízení, ušlý výdělek, skutečná škoda či náklady obhajoby a jiné nároky.

K bodu č. 3: Během roku 2012 bylo vyřízeno celkem 1.551 žádostí o zadostiučinění za nepřiměřenou délku řízení, z toho 81 bylo vyhověno zcela, 559 částečně a v 911 případech Ministerstvo spravedlnosti ČR uplatněnému nároku nevyhovělo.

K bodům č. 4 a 5: Statistika vedená Ministerstvem spravedlnosti ČR neumožňuje jednoduchým dávkovým způsobem třídit dostupná data tak, aby bylo možno sdělit, kolik věcí obsažených v jednom rejstříku bylo převedeno do rejstříku jiného a zda v něm již byly (a jak) tyto věci vyřízeny. Vzhledem k tomu není možné přesně na tyto otázky odpovědět. Pouze na základě porovnání dat lze uvést, že během roku 2012 bylo v mimosoudní agendě náhrady škody způsobené při výkonu veřejné moci nevyhověno (či vyhověno pouze částečně) 3.037 věcem, zatímco též rok u soudu napadlo 1.711 nových žalob. Z toho lze tedy usuzovat, že přibližně ½ (56%) žadatelů, kteří nejsou Ministerstvem spravedlnosti ČR plně uspokojeni, se obrací na soud. V soudním řízení je pak alespoň zčásti úspěšných pouze asi 1/5 žalob (v roce 2012 konkrétně 22,7 %, tedy 290 případů z 1.276, které byly v daném roce soudy pravomocně rozhodnuty). Je však nutné upozornit na to, že tyto údaje se týkají celé agendy odškodňování dle zákona č. 82/1998 Sb. dohromady, nikoli pouze pro soubor dat odpovídající nárokům na zadostiučinění za nepřiměřenou délku řízení.

K bodu č. 6: Z titulu nepřiměřené délky soudního řízení (tj. ryze pro porušení práva na řízení v přiměřené lhůtě podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy) nebyla v roce 2012 na základě stížností podaných k Evropskému soudu pro lidská práva proti České republice vyplacena žádná částka.

K bodu č. 7: Ústavní soud ČR nemá pravomoc přímo přiznávat zadostiučinění za průtahy v soudním řízení.

S pozdravem

[REDACTED]
[REDACTED]

(agenda svobodného přístupu k informacím)
odbor tiskový

Ministerstvo spravedlnosti ČR
Vyšehradská 16, Praha 2, 128 10
tel.: +420 221 997 415
e-mail: jrozsypal@msp.justice.cz
www.justice.cz